

Türkiye’de Konaklama Vergisi: Ulusal Düzeyde Uygulanması Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım

Accommodation Tax in Turkey: A Critical Approach to the Implementation at the National Level

Onur UÇAR¹

Emine AYRANCI BAĞRIAÇIK²

öz

Konaklama vergisi, 7194 sayılı kanunla değerli konut vergisi ve dijital hizmet vergisiyle birlikte Türk vergi sistemine dahil edilen üç vergi nevinden birisidir. Verginin, 2020 yılı itibarıyla yürürlüğe girmesi öngörülmüş olsa da küresel çapta etkili olan Covid-19 salgınının etkisiyle, uygulanması birer yıl olmak üzere iki kez ertelenmiştir. Sonuç olarak vergi, 2019 yılı sonunda yasallaşmasına rağmen 1/1/2022 tarihine değin uygulanamayacaktır. Her ne kadar konaklama vergisinin yasallaşması yakın geçmişte dayanıp, uygulanması ise yakın geleceğe ertelenmiş olsa dahi esasında söz konusu verginin Türkiye gündemindeki yeri daha eskilere, 2004 yılına değin uzanmaktadır. İl Özel İdaresi ve Belediye Gelirleri Kanun Tasarısı’nda yer alan fakat o dönemlerde yasallaşmayan konaklama vergisine dair ilgili Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin alt komisyon raporlarından sağlanan çıkarımlara göre, verginin yasama bünyesinde oluşan ve gelişen iradesinde ön plana çıkan niteliği mahalli oluşudur. Konaklama vergisinin mahalli niteliği, başta Avrupa ve Uzak Doğu ülkeleri olmak üzere, dünya uygulamalarıyla ve bu konudaki hakim görüşle örtüşmesine rağmen, 7194 sayılı kanunla ihdas edilen aynı adlı verginin mahalli olma vasfından tamamen sıyrılarak ulusal vergi niteliği kazandırıldığı görülmektedir. Nihayetinde konaklama vergisine hayat veren hükümler, mukayeseli hukukta istisnai teşkil eder hale gelirken, ulusal hukukta, başta çevre temizlik vergisi olmak üzere benzer vergi uygulamalarını düzenleyen hüküm ve gerekçeleriyle bağdaşmamaktadır. Çalışmada, bu durumun yaratabileceği muhtemel olumsuz sonuçlar dikkatlere sunulacak ve bahse konu olumsuzlukları bertaraf edecek ya da en azından etkisini asgari düzeye indirecek revizyon önerilerine yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Konaklama Vergisi, Mahalli, Ulusal, Belediye, İl Özel İdare.

ABSTRACT

Accommodation tax is one of the three tax types which is included in Turkish tax system with valuable housing tax and digital service tax based on the law no 7194. Even though the tax was foreseen to be implemented as of 2020, its implementation was suspended twice, due to the global impact of the Covid-19 pandemic. Consequently, although the tax was enacted at the end of 2019, it will not be applicable until 1/1/2022. Even though the enactment of the accommodation tax was happened recently and its implementation has been postponed to the near future, this tax was taken place in Turkey’s political agenda in 2004. According to the inferences that obtained from the sub-committee reports of the Turkish Grand National Assembly about the accommodation tax which was included in Draft Law on Special Provincial Administration and Municipal Revenues, but was not enacted at that time, the prominent feature of the tax that emerged and developed within the legislative body is its being local. Although the local characteristics of the accommodation tax is compatible with world practices and prevailing opinion on this subject in Europe and the Far East countries, it is determined that the tax with the same name, which was created by the law no. 7194, has completely lost its local character and become a type of a national tax. Eventually, while the provisions that give life to accommodation tax has become exceptional in comparative law, they do not comply with the provisions and implementations especially environmental cleaning tax in national law. In this study, the potential negative consequence of this situation will be brought to attention and revision proposals will be put forward to rule out the negatives or at least minimizing the effects.

Keywords: Accommodation Tax, Local, National, Municipality, Special Provincial Administration.

Tür: Araştırma makalesi

Gönderim tarihi: 16.09.2021

Kabul tarihi: 31.12.2021

<https://doi.org/10.51945/cuiibfd.993063>

¹Dr. Öğr. Üyesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İ.İ.B.F. İktisat Bölümü, onurucar@osmaniye.edu.tr (ORCID: 0000-0002-2294-2168)

²Dr. Öğr. Üyesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İ.İ.B.F. İktisat Bölümü, emineayranci@osmaniye.edu.tr (ORCID: 0000-0001-6258-4214)

1.GİRİŞ

Anayasa’nın “Mahalli İdareler” başlıklı 127. maddesinin ilk fıkrası mahalli idareleri “il, belediye ve köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere oluşturulan kamu tüzelkişileri” olarak tanımlarken, son fıkrasının son hükmü “Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır” şeklindedir. Söz konusu hükümle bağdaşır şekilde 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu¹ marifetiyle, belediye öz gelirleri biçiminde nitelendirilen birtakım vergiler, harçlar ve harcamalara katılma payları tesis edilmiştir. Bunların yanında, belediyelerin sahip olduğu taşınır ve taşınmaz mallarının satış, kira ve başka şekillerde değerlendirilmesinden sağlanacak gelirler, belediyelerin ulaşım, unlu mamul satışı gibi sunduğu bazı hizmet ve ürünler karşılığında karar organlarınınca tespit edilecek tarifeler uyarınca tahsil edilecek ücretler, ceza ve faiz gelirleriyle giriştiği faaliyetler, yaptığı girişimler ve iştirakler sonucunda sağladığı hasılatlar da belediye öz gelirleri kapsamında değerlendirilmektedir. Belediyeler için ifade edilen bu gelirlerle aşağıda yer verilenler, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununca² il özel idareleri için de öngörülmektedir³.

Anayasa’nın⁴, 2464 sayılı kanuna dayanak teşkil eden 127. maddesi hükmü 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun için de çerçeve oluşturmaktadır⁵. Söz konusu kanun, genel bütçe vergi gelirlerinden belediyelere ve il özel idarelerine verilecek payları düzenlemektedir ki belediyeler açısından bu pay bütçelerinin %60 ila %65’ine tekabül etmektedir.

Son olarak, genel ve özel bütçe idarelerin faaliyet alanlarına giren hususlarda, mahalli idarelere destek olmak üzere bütçelerine koydukları ödeneklerden yapılan aktarımlar ile bağışlar ve borçlanma yoluyla sağlanan kaynaklar da belediyelerle il özel idareleri için gelir niteliği taşımakta ve “diğer gelirler” olarak kategorize edilmektedir (Çetinkaya ve Demirbaş, 2010, s.9).

Mahalli idarelerin bütçelerini teşkil eden öz gelirlerin, genel bütçe vergi gelirlerinden aldıkları payların ve diğer gelirler olarak nitelendirilen kaynakların önemli bir kısmı doğrudan doğruya nüfusa endeksli iken, geri kalan kısmının tespitinde de nüfusun etkisi yadsınamaz niteliktedir. Fakat söz konusu etkileri haiz olan nüfus sabit olup, turizm gibi

¹ 26 Mayıs 1981 tarih ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu: *Resmi Gazete*, 29 Mayıs 1981, Sayı 17354.

² 22 Şubat 2005 tarih ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu: *Resmi Gazete*, 4 Mart 2005, Sayı 25745.

³Anayasa’da da belirtildiği üzere mahalli idareleri il özel idareleri, belediyeler ve köyler teşkil etmektedir. Fakat çalışmada benimsenen savı daha net bir şekilde ortaya koyabilmek adına esas olarak belediyeler özel olarak da Antalya ili belediyeleri üzerine odaklanılmış, köyler tamamıyla göz ardı edilirken, il özel idarelerine dair genel açıklamalara yer verilmekle yetinilmiştir.

⁴ 18 Ekim 1982 tarih ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası: *Resmi Gazete*, 20 Ekim 1982, Sayı 17844.

⁵ 2 Temmuz 2008 tarih ve 5779 Sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun. *Resmi Gazete*, 15 Temmuz 2008. Sayı, 26397.

dönemsel etkilerden müstakildir. Daha açık bir ifade ile Merkezi Nüfus İdare Sistemi’nde (MERNİS) ikametgah esasına göre tutulan kayıtlar marifetiyle yapılan sayım sonucu tespit edilen nüfustur⁶. Lakin turizmin etkisiyle, nüfusunun 6 katına kadar ziyaretçi ağırlayan Antalya ili gibi yörelerde, bilhassa belediyelere ait olanlar olmak üzere, mahalli idare bütçelerinin önemli bir kısmının sabit nüfusa göre tayin ediliyor olması durumunun alt yapı başta olmak üzere, sunulan hizmetin miktarı, kapasitesi ve niteliği üzerinde olumsuz etki göstermesinin kaçınılmaz olduğu düşünülmektedir. Pek tabii, söz konusu halin, belediye öz gelirlerinin arttırılmasına yönelik ihtiyacı dramatik bir biçimde arttıran bir diğer istençdışı sonuç olduğu da ileri sürülmektedir.

Turistlerce yoğun olarak ziyaret edilen Uzak Doğu ve Avrupa ülkeleri dikkate alındığında, söz konusu yoğunluğun getirdiği hizmet talebine cevap verebilmek ve özellikle yol, kanalizasyon, su gibi alt yapı sistemlerini geliştirmek veya var olan sistemi işler kılmak adına turizm vergisi, şehir vergisi, oda vergisi, konaklama vergisi gibi adlarla hasılatları kısmen ya da tamamen ilgili bölgedeki ilgili yerel yönetimlerin bütçelerine gelir kaydedilen mahalli nitelikli bir vergi uygulanmaktadır. Dünya uygulamalarıyla paralel şekilde, ülkemizde de 7 Aralık 2019 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7194 sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun⁷ marifetiyle konaklama vergisi Türk vergi sistemine dahil edilmiştir. Lakin bu yorumu verginin ancak ismi üzerinden yapabilmek mümkündür. Zira Türk vergi sistemindeki konaklama vergisi, dünyada genel kabul gören uygulamaların aksine, mahalli değil ulusal bir vergi niteliği taşımaktadır.

Çalışmada, öncelikle konaklama vergisinin unsurlarına yer verilmiş, sonrasında verginin ulusal vergi niteliği taşıması tenkit edilerek, mahalli vergi olması gerektiği gerekçeleriyle ortaya konulmuştur.

2.TÜRKİYE’DE KONAKLAMA VERGİSİ VE UNSURLARI

7194 sayılı kanunun 9. maddesi hükmü marifetiyle, 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu’nun⁸ ikinci kısmının ikinci bölümünün mülga durumdaki başlığı “Konaklama Vergisi” olarak adlandırılıp, yine mülga durumdaki 34. maddesiye yeniden düzenlenerek söz konusu vergiye vücut verilmiştir. 7194 sayılı kanun, konaklama vergisinin yürürlük tarihini 1/1/2020 olarak öngörse de küresel nitelikli Covid-19

⁶ 25 Nisan 2006 tarih ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu: *Resmi Gazete*, 29 Nisan 2006, Sayı 26153.

⁷ 5 Aralık 2019 tarih ve 7194 sayılı, Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun: *Resmi Gazete*, 7 Aralık 2019, Sayı 30971.

⁸ 13 Temmuz 1956 tarih ve 6802 sayılı, Gider Vergileri Kanunu: *Resmi Gazete*, 23 Temmuz 1956, Sayı 9362.

salgının etkisine yönelik alınan tedbirler kapsamında önce 1 Ocak 2021 tarihine⁹ daha sonra yapılan düzenlemeyle de 1 Ocak 2022 tarihine ertelenmiştir¹⁰.

Türk vergi sisteminin yeni sayılabilecek bir unsuru olan konaklama vergisinin, esasında çok daha önce ihdas edilmek istenmiştir. Nitekim, Türkiye’de ilk kez 2004 yılında gündem olan bu vergi, 2006 ve 2008 yıllarında Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlığı’na sunulan “İl Özel İdaresi ve Belediye Gelirleri Kanun Tasarısının” dördüncü bölümünün 34 ila 37. maddelerinde yer alarak meclis alt komisyonunda görüşülmüş, fakat tasarı sektör temsilcilerinin yoğun baskılarının tesiriyle komisyondan geçememiş ve haliyle yasalaşamamıştır (Bozdoğanoglu, 2013, s.147; Akçaoğlu, 2020, s.393).

Nihayetinde, uygulanması 2022 yılına değin ertelenmiş olsa dahi, konaklama vergisi, ödeme gücünün göstergelerinden olan harcamaların belirli nitelikleri haiz olanlarını konu edinen bir vergi olarak Türk vergi sisteminde yerini almıştır. Gider Vergileri Kanunu’nun (Gid.VK) 34. maddesinin ilk fıkrasının “*Otel, motel, tatil köyü, pansiyon, apart otel, misafırhane, kamping, dağ evi, yayla evi gibi konaklama tesisi bünyesinde sunulan diğer tüm hizmetler (yeme, içme, aktivite, eğlence hizmetleri ve havuz, spor, termal ve benzeri alanların kullanımı gibi)*” hükmü, verginin konusunu oluştururken, verginin mükellefinin söz konusu hizmetleri sunanlar olduğu aynı maddece hüküm altına alınmıştır. Ayrıca geceleme hizmetlerinin, sağlıklı yaşam tesisleri, eğlence merkezleri gibi kuruluşların bünyesinde sunulmasının vergilendirmeye etki etmeyeceği düzenlenerek söz konusu kişilerin de vergiden muaf kılınmayacağı öngörülmüştür (Gid.VK, Md. 34).

Konaklama vergisinde vergiyi doğuran olay, yukarıda belirtilen hizmetlerin sunulmasıyla meydana gelmekte olup, verginin matrahını ise verginin konusunu teşkil eden hizmetler karşılığında katma değer vergisi haricinde, ne suretle alındığı fark etmeksizin alınan ya da bahse konu hizmetler için borçlanılan para, mal ve diğer suretlerde sağlanan ve parayla temsil edilebilen menfaat, hizmet ve değerler toplamı oluşturmaktadır (Gid.VK, Md. 34).

Konaklama vergisinin oranı %2 olarak belirlenmekle birlikte, Cumhurbaşkanına bu oranı bir katına kadar arttırma, yarısına kadar indirme ve bu sınırlar dahilinde farklı oranlar tespit etme yetkisi tanınmıştır (Gid.VK, Md. 34).

Gider Vergileri Kanunu, konaklama vergisinin, vergiye tabi mükelleflerce düzenlenen fatura ve benzeri belgelerde ayrıca gösterileceğini öngörürken, konaklama vergisinden her ne ad altında olursa olsun indirim yapılamayacağını, kendisinin de Katma Değer

⁹ 23 Mart 2020 tarih ve 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun: *Resmi Gazete*, 26 Mart 2020, Sayı 31080 (Mükerrer).

¹⁰ 11 Kasım 2020 tarih ve 7256 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun: *Resmi Gazete*, 14 Kasım 2020, Sayı 31307.

Vergisi (KDV) matrahına dahil edilmeyeceğini hüküm altına almış ve nihayet bazı hizmetleri vergiden müstesna kılmıştır. (Gid.VK, Md. 34)¹¹.

Konaklama vergisinde, vergilendirme dönemi faaliyette bulunulan takvim yılının birer aylık periyotlarıdır. Her vergilendirme dönemine ait vergi, ilgili dönemi izleyen ayın yirminci günü akşamına değin, KDV yönünden bağlı bulunulan vergi dairesine (KDV mükellefiyeti haiz değilse, tesisin bulunduğu yer vergi dairesine) beyan edilecek ve aynı süre zarfında ödenecektir (Gid.VK, Md. 34).

3.TÜRKİYE’DE KONAKLAMA VERGİSİNİN ULUSAL NİTELİKTE OLUŞU ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Çalışmanın bu bölümünde konaklama vergisinden sağlanan hasılatların genel bütçeye mi yoksa mahalli idarelerin bütçelerine mi gelir kaydedilmesi, başka bir deyişle konaklama vergisinin ulusal mı yoksa mahalli nitelik mi taşıması gerektiği hususuna yer verilecektir. Bu bağlamda, geliştirilecek kanaate yön vermesi maksadıyla ilgi kurulan kanunların tasarıları, komisyon raporları ve gerekçeleri inceleme konusu edilmiştir.

Konaklama vergisinin hangi bütçenin gelir kalemlerinden birini teşkil edeceği konusundan evvel hangi müşterek ihtiyaçların yerel yönetimler, hangilerinin ise devlet eliyle sunulacağı ayırımına gidilmesinin isabetli olacağına kanaat getirilmiştir. Bu konuda, Belediye Gelirleri Kanun Tasarısı Genel Gereğesince ihtiva edilen “*Bilindiği gibi, milli sınırlar içinde yaşayan fertlerin genel mahiyetteki müşterek ihtiyaçları Devlet tarafından, şehir ve kasabaların özellik arz eden mahalli hizmetleri de mahalli idareler tarafından karşılanmaktadır.*” açıklamasının yerinde ve yeterli olduğu düşünülmektedir¹². Öte yandan, konaklama vergisinin hangi bütçeye özgüleneceğine dair kanaatin şekillenmesi adına aynı tasarıdaki İhtisas Komisyonu raporunda geçen “...belde sakinlerinin günlük hayatında her an karşı karşıya geldikleri ve aynı zamanda idarenin, vatandaşa en yakın ünitesi olan belediyelerimizin, içinde buldukları mali sıkıntıları bertaraf etmek suretiyle güçlü hale getirilmelerinin gereği bir kez daha vurgulanmıştır” ifadelerinin de dikkate alınması gerektiği ileri sürülebilir¹³. Görüldüğü üzere, tasarının genel gereğesinde mahalli hizmetlerin yerel yönetimlerce sunulması belirtilirken, ilgili komisyon raporunda belediyelerin mali açıdan güçlü kılınması gerektiği vurgulanmaktadır. Haliyle sunulan hizmetlerin çeşidi ve o hizmetlerden istifade edecek kişilerin sayısı arttıkça belediyelerin ihtiyaç duyacağı mali kaynaklar da pek tabii artış gösterecektir.

¹¹ a) Öğrenci yurtları, pansiyonları ve kamplarında öğrencilere verilen hizmetler. b) Karşılıklı olmak kaydıyla yabancı devletlerin Türkiye’deki diplomatik temsilcilikleri, konsoloslukları ve bunların diplomatik haklara sahip mensupları ile uluslararası anlaşmalar gereğince vergi muafiyeti tanınan uluslararası kuruluşlar ve mensuplarına verilen hizmetler”

¹²https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/MGK_/d01/c003/mgk_01003053ss0152.pdf. Erişim Tarihi: 14.09.2021.

¹³https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/MGK_/d01/c003/mgk_01003053ss0152.pdf. Erişim Tarihi: 14.09.2021.

Konaklama vergisinin yerel mi yoksa merkezi yönetim bütçesine mi dahil olması gerektiği hususuna dair görüşlerin yönünün tespitinde, söz konusu vergi ile aynı özellikleri haiz olduğu düşünülen ve mahalli nitelikli bir ihtiyacın, ilgili mahalde yaşayanlarca finanse edilmesi gerekçesi ve gayesiyle ihdas edilen çevre temizlik vergisine ilişkin açıklamalara yer verilmesinin de yerinde olacağı, böylece kıyaslama marifetiyle bir kanaate oluşabileceği düşünülmektedir. Zira, çevre temizlik vergisini düzenleyen 3914 Sayılı Belediye Gelirleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun¹⁴ ait tasarının Plan ve Bütçe Komisyonu’na sunulan halinde¹⁵ yer alan açıklamaların yukarıda ileri sürülen görüşle örtüştüğüne kanaat getirilmektedir. Söz konusu açıklamalarda, belediye gelirlerinin, Belediye Gelirleri Kanunu ile diğer gelir kanunları uyarınca sağlanan hasılatlar, genel bütçe vergi gelirlerinden alınan paylar ve çeşitli devlet yardımlardan oluştuğu belirtilmiş, fakat aynı zamanda, yaşanan hızlı nüfus artışı, göçler gibi sebeplerin ve bunlara ilaveten beledilerce üstlenilen hizmetlerin çeşitlenerek çoğalması halinin onları ciddi ölçüde mali sıkıntı içinde düşürdüğü ifade edilmiştir. Ayrıca, kanunilik ilkesi gereği, belediyelerin, sözü edilen gelişmelere bağlı olarak artan finansman ihtiyaçlarını giderebilmek maksadıyla vergi gelirlerini arttıramayacağı vurgulanmış, oluşan açıklarını genel bütçeden aldıkları payların yükseltilmesini talep etmek suretiyle kapatmak istediklerine değinilmiştir. Lakin, bu durumun da genel bütçe dengesine olumsuz yansıtacağı ve belediyelerin merkezi yönetime bağımlılığını arttıracığı öngörülmüştür. Nihayet, tasarı metninde, belediyelerin, hizmet verdiği alanların sağlıklı, çağdaş ve sonuç olarak yaşanılabilir kılınması ve bu niteliğinin korunması adına, temizlik hizmetlerinin aksamadan sürdürülmesinin zorunlu olduğu, bu hizmetin istikrarlı şekilde sunumu için ihtiyaç duyulan finansmanın ise hizmetin iletildiği Fakat diğer taraftan, söz konusu niteliği haiz hizmetlerin talebinin -yine yerel nitelikli kalmakla birlikte- turizmden kaynaklanan hareketlenmelerden ötürü dönemsel olarak olağanın çok ötesinde arttığı durumlarda, oluşan yüksek mali açığın ve/veya meydana gelebilecek hizmet açıklarının giderilmesi adına katlanılması gereklilik arz eden ilave maliyetlerin yalnızca belde sakinlerince finanse edilmesinin çok güç ve hakkaniyetsiz olacağı savunulmaktadır. İfade edilen bu olumsuzlukları bertaraf etmek ya da en azından etkisinin minimize edilmesini sağlamak için geliştirilen çözüm politikalarının birisi de konaklama vergisi olmuştur. Yüksek turizm potansiyeline sahip birçok Avrupa ve Uzak Doğu ülkelerinde turizm vergisi, şehir vergisi, gibi çeşitli adlarla uygulanmakta olan konaklama vergisinin mükellefi, önceki bölümde detaylıca yer verildiği üzere geçici ve kısa süreli konaklamalar için konaklama tesislerini kullananlardır. Ülke ya da bölgeler bazında, söz konusu vergiyi toplayan idare (merkezi-yerel) farklılık gösterse dahi, sağlanan gelirin dikkate değer bir kısmı yerel yönetimlere aktarılmaktadır (Bozdoğanoglu, 2013, s.132). Konaklama vergisi uygulamasının bu şekli, çalışma sonunda ortaya konulacak görüşle de örtüşmektedir. Nitekim böylece, belediyelerin sorumluluk alanında bulunan konaklama tesislerinde yaşanan yoğunluğun getirdiği çevre temizliği, geri dönüşüm, kanalizasyon

¹⁴ 15 Temmuz 1993 tarih ve 3914 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun: *Resmi Gazete*, 27 Temmuz 1993, Sayı 21647.

¹⁵<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c036/tbmm22036037ss0316.pdf>
Erişim Tarihi: 15.09.2021.

gibi hizmetlere yönelik talep artışına, konaklama vergisiyle sağlanan gelir marifetiyle cevap verebilecektir.

Konaklama vergisi, dijital hizmet ve değerli konut vergileriyle birlikte Türk vergi sistemine dahil olan son vergilerdendir. Fakat söz konusu iki vergiden farklı olarak konaklama vergisinin Türkiye gündemindeki yeri daha eskilere dayanmaktadır. Öyle ki, konaklama vergisinin ilk defa ihdasını içeren -fakat yasalaşmayan- İl Özel İdari ve Belediye Gelirleri Kanun Tasarısı’nın genel gerekçesinde¹⁶ Belediye Gelirleri Kanun Tasarısı’nın genel gerekçesiyle örtüşecek şekilde, kamu hizmetlerinin devletin yanında diğer kamu tüzel kişileri marifetiyle de yerine getirilmesinin dünya çapında genel kabul gördüğü, söz konusu tüzel kişilerin başında da mahalli idarelerin geldiği ifade edilmiş ve bu kuruluşların diğer yerinden yönetim kuruluşlarından farklı olarak belli bir coğrafi alanda yerel kamu hizmeti sunan genel yetkili kuruluşlar olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca tasarı gerekçesinde, insanların bir arada yaşamalarından kaynaklanan ortak ihtiyaçların giderilmesini amaçlayan, fayda ve zararı genelde bu alan dışına taşmayan ve yerel ölçekte üretilmesi mümkün olan hizmetlerin mahalli müşterek hizmetler olduğuna yer verilmiş, bu durumun mahalli idareleri ekonomik yönden açıklayan yaklaşımlara da uygun düştüğü savunulmuştur. Nitekim hizmetin faydasının nüfuz ettiği alan ile bu hizmeti yapmakla görevli olan kamu kuruluşunun sorumluluk alanı birbirine denk olduğu takdirde hizmet üretiminde etkinliğin sağlanmış olacağı kabul görmektedir. Gerekçede, yapılan bu açıklamaların akabinde, üzerinde durulan husus, merkezi idare ile mahalli idarelerin arasındaki ilişkinin nasıl düzenleneceği meselesi olmuştur ki bahse konu idareler arasındaki görev ve hizmet paylaşımı, onların milli gelirden alacakları payları da tayin etmektedir. Nihayetinde bir mahalli idare olarak belediyelerin milli gelirden alacakları payın, kendilerinden ne beklendiği sorusuyla doğrudan alakalı olduğu ifade edilmiştir¹⁷.

Konaklama vergisi, il özel idareleri ve belediyeler için İl Özel İdaresi ve Belediye Gelirleri Kanun Tasarısı’yla hayata geçirilmesi öngörülen altı vergi türünden birisi olmuştur¹⁸. Söz konusu tasarının genel gerekçesinde yer alan “*Kanun ile yerel vergiler arasında önemli ve yeni bir vergi olan Konaklama Vergisi getirilmektedir. Konaklama Vergisi ile başta çok sayıda turist çeken yörelerde bulunan il özel idaresi ve belediyeler olmak üzere bu idarelere ek bir kaynak yaratılarak özellikle turizm bakımından önem arz eden altyapının tamamlanması için önemli katkı sağlayacaktır...*” şeklindeki ifadeden açıkça anlaşıldığı üzere, turizm faaliyetlerinden ötürü yoğunluğun yaşandığı mahallerde, bilhassa altyapı hizmetlerinin tamamlanması adına konaklama vergisinden sağlanan hasılatın ilgili yerel yönetimlerin bütçelerine gelir kaydedilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca tasarının, konaklama vergisini düzenleyen maddelerinden olan 34. maddenin gerekçesinde, Türkiye’de çok sayıda turistik özellikleri haiz yörelerin olduğuna ve turizmin ekonomideki payına dikkat çekilerek, buralarda bulunan il özel idareleri ve belediyelerin turizm faaliyetlerinden kaynaklanan nüfus artışının külfetine katlanırken,

¹⁶ <https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0505.pdf> Erişim Tarihi: 15.09.2021.

¹⁷ <https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0505.pdf> Erişim Tarihi: 15.09.2021.

¹⁸ Diğer vergiler: emlak vergisi, ilan ve reklam vergisi, eğlence vergisi, elektrik ve gaz tüketim vergisi, çevre temizlik vergisidir.

turizmden sağlanan gelirden pay alamadığı belirtilmiş ve bunun sonucunda yol, su, arıtma ve atık bertaraf tesisleri gibi alt yapı gereksinimlerinin gerektirdiği kaynaklarla yerel yönetimlerin elde ettikleri gelirler arasında önemli dengesizlerin doğmasına sebep olduğuna yer verilmiştir. Sonuç olarak, madde gerekçesinde turizm potansiyelinin dikkate alınarak turizm faaliyetlerinin doğurduğu finansman ihtiyacını gidermek adına konaklama vergisinin mahalli vergi olarak düzenlendiği net olarak ifade edilmiştir.

Yukarıda da ifade edildiği üzere, yasa koyucu, konaklama vergisine dair ortaya koyduğu -fakat Türk hukuk sistemine yer edinemeyen- ilk iradesinde, bahse konu vergiyi bir mahalli vergi olarak nitelendirmiş, ihdas etme niyetini de bu bağlamda gerekçelendirilmişti. Yasama organı, 2019 yılı sonunda, 7193 sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun marifetiyle, konaklama vergisini ihdas etme iradesi yeniden ortaya koymuş ve nihayetinde vergi yasalaşarak yürürlüğe girmiştir. Fakat artık mahalli nitelikli değildir; ulusal vergi özelliğini haizdir¹⁹.

7193 sayılı kanunun genel gerekçesinde yer alan “... ülkemizdeki yeni ekonomik gelişmelere uyum, ekonomik program hedeflerinin gerçekleştirilmesi, vergide adalet, vergi rekabeti, basitlik, etkinlik ve verimlilik ilkeleri çerçevesinde, beyanname veren mükellef sayısını arttırmayı ve istisna ve muafiyetleri daraltmayı hedefleyen bazı güncellemelerin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır” açıklamalarından, belirtilen amaçların hasıl olması adına bir takım vergisel düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu, konaklama vergisini ihdas eden hükümlerin de bu ihtiyaca binaen kanun tasarısında yer aldığı anlaşılmaktadır. Söz konusu vergiyi düzenleyen 9. maddenin gerekçesinde ise öncelikle, verginin dünyada ülke ya da şehir bazında çeşitli adlar altında ve çeşitli şekillerde uygulandığına dair açıklamalara yer verilmiş, farklı ülke uygulamalarının dikkate alınarak, vergileme tekniği açısından Türk vergi sistemi için uygulanabilir bir model geliştirildiği ileri sürülmüştür. Bu açıklamalarının akabinde yer verilen “*Bu kapsamda, maddeyle; genel bütçe geliri olarak tahsil edilmek üzere konaklama vergisi ihdas edilmekte...*” ifadesi ise, taşıdığı kritik önem hasebiyle bu çalışmanın vücut verilmesinde de motivasyon kaynağı olmuştur. Nitekim burada geçen “*genel bütçe geliri olarak*” ifadesi, konaklama vergisini, 7193 sayılı kanun öncesinde sunulan fakat yasalaşamayan İl Özel İdaresi ve Belediye Gelirleri Kanun Tasarısı’nda yer alan halinden radikal bir şekilde farklılaşmıştır. Kanun koyucunun idaresinde meydana gelen bu değişiklik ayrıca, Türk vergi sistemindeki konaklama vergisi uygulaması ile verginin dünyada genel kabul uygulama biçimi arasında ayırışmaya da sebebiyet vermiştir. Zira konaklama vergisi, uygulandığı ülkelerde genellikle mahalli nitelik taşımakta iken, Türk vergi sistemi için merkezi yönetim bütçesine dahil edilmiş olan ulusal bir vergidir.

İl özel idareleri ve belediyelere genel bütçe vergi gelirleri üzerinden ayrılacak paylara ilişkin usul ve esasları düzenleyen 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel

¹⁹ Söz konusu kanun Türkiye Büyük Millet Meclisi genel kurulunca kabul edildikten sonra Cumhurbaşkanınca yeniden görüşülmek üzere geri gönderilmiş ve nihayet aynı adla fakat 7194 sayı numarası ile 30971 sayılı 7/12/2019 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun, 2/1. maddesi marifetiyle söz konusu idarelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamından pay verileceğini hüküm altında aldıktan sonra, payların nispetlerini 2. ve 3. fıkralarınca tespit etmiştir²⁰. Madde 2/5’de yer alan “Genel bütçe vergi gelirlerinden belediye ve il özel idarelerine ayrılan payların dağıtımına esas belediye ve il nüfusları, her yılın ocak ayında geçerli olmak üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, Türkiye İstatistik Kurumundan alınmak suretiyle, İller Bankası ve Maliye Bakanlığına bildirilir. Belde, köy, mahalle veya bunların bazı kısımlarının bir belediyeye katılması veya birleşmesi halinde bu belediyelerin pay, katılma veya birleşmenin fiilen gerçekleştiği tarihi takip eden Ocak ayının birinci gününden itibaren yeni nüfusa göre hesaplanır.” Şeklindeki hükümden ise genel bütçeden pay verilmesi hususunda nüfus kriterinin mahalli idare olarak belediye ve il özel idareleri için esas teşkil ettiği anlaşılmaktadır.

İl özel idareleri ve belediyelere genel bütçeden verilen payların bahse konu yerel yönetimler arasında üleştirilmesinde esas alınan başat kriter nüfustur. Nitekim, 5779 sayılı kanunun, il özel idarelerine genel bütçeden pay tahsisine ilişkin esasları düzenleyen 4. maddesine göre, il özel idareleri için ayrılan payların, idare bazında belirleyicisi %65 oranında nüfus olurken (söz konusu oranın %50’lik kısmını illerin nüfusu, %15’lik kısmını ise o illerin kırsal nüfusu teşkil etmektedir), geri kalan %35’lik bölümünü ise illerin yüzölçümü, köy sayısı ve gelişmişlik endeksleri teşkil etmektedir. Aynı kanunun, belediye paylarının tasnifine ilişkin olan 5. maddesinde, bu kanuna göre ayrılan belediye hisselerinin %80’inin belediyelerin nüfusuna, kalan kısmının gelişmişlik endeksine göre ayrılacağı emredilmiştir. Ayrıca büyükşehir ilçe belediyelerinin payının %90’nın ilçelerin nüfusuna, geri kalan kısmın ise yüz ölçümüne göre dağıtılacağı, büyükşehir belediyelerine ait payların da %60’ının doğrudan ilgili büyükşehir belediyesi hesabına aktarılacağı fakat kalan kısmın %70’inin nüfusları, %30’unun ise yüz ölçümleri dikkate alınarak büyükşehir belediyeleri arasında paylaştırılacağı hüküm altına alınmıştır²¹.

Netice itibarıyla, nüfus kriterinin, mahalli idarelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldıkları payların belirlenmesinde tek ölçüt olmasa dahi en mühimi olduğu aşıkardır. Öte yandan, Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğüne sağlanan mahalli idareler bütçe istatistiklerinden, belediyelerin gelirlerinin yarısından fazlasının genel bütçe vergi gelirlerinden alınan paylardan meydana geldiği, son yıllarda da söz

²⁰ “(2) Genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamının yüzde 1,50’si büyükşehir dışındaki belediyelere, yüzde 4,50’si büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ve yüzde 0,5’i il özel idarelerine ayrılır.

(3) ...büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamının yüzde 6’sı ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ayrılan payların yüzde 30’u büyükşehir belediye payı olarak ayrılır.”

²¹ 5779 sayılı kanun 6. maddesiyle, kesinleşmiş en son genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamının %1’ine tekabül eden tutarın Maliye Bakanlığı bütçesine nüfusu 10.000’e kadar olan belediyeler için kullanılmak üzere denkleştirme ödeneği olarak konulacağını düzenlemiştir. Ödeneğin %65 eşit şekilde dağıtılmasını öngören kanun kalan %35 için yine nüfus kriterinin esas alınmasını düzenlenmiştir.

konusu payların belediye bütçelerinin %60 ila %65’ini oluşturduğu görülmektedir²². Bu istatistiki bilgilerden hareketle, çalışma kapsamında bir çıkarımda bulunabilmek adına, değerlendirmelerin belediyeler özelinde ve 5779 sayılı kanun 2. maddesinin 5. fıkrasının hükmü göz önünde tutularak yapılmasının yerinde olacağına kanaat getirilmiştir. Zira söz konusu düzenleme, genel bütçe vergilerinden ayrılacak payın tayinine esas teşkil eden belediye nüfuslarının tespitine dairdir. Yukarıda da belirtildiği gibi aynı kanunun 5. maddesi de elde edilen nüfus verisi marifetiyle belediyelerin genel bütçeden alacağı payların belirlenme biçimlerini düzenlenmektedir. Fakat hemen belirtmek gerekir ki söz konusu payların, her ne kadar dönemsel dahi olsa, dramatik etkiyi haiz geçici insan hareketleri etkisinden bağımsız tutularak yalnızca yıl başında tespit edilmiş olan nüfusa endekslenmesinin isabetli olmadığına düşünülmektedir.

6360 sayılı kanun²³ ile Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya ve Samsun büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırları olarak belirlenmiştir²⁴. Bu düzenlemenin, il özel idareleri ve belediyelerin genel bütçe vergi gelirlerinden alacağı payları tespit eden 5779 sayılı kanunla örtüştüğü düşünülmekte, bunun da söz konusu kanunun 2. maddesinin 3. fıkrasında yer alan “...büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 6’sı ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ayrılan payların yüzde 30’u büyükşehir belediye payı olarak ayrılır.” Hükmünün sağladığı tutarlılıktan ileri geldiğine kanaat getirilmektedir. Gelgelelim, nüfus kriterinin yıllık olarak tespit edilen ve ilgili yıl içinde stabil tutulan bir veri olmasının, etkinliğini azalttığı ileri sürülmektedir. Antalya ili özelinde yapılan bir değerlendirme de bu görüşü destekler niteliktedir. Nitekim Türkiye İstatistik Kurumu’ndan (TÜİK) sağlanan verilerle oluşturulan Antalya ilinin 2007-2019 yıllarındaki nüfusu ile aynı ile aynı yıllara tekabül eden turizm amaçlı gelen ziyaretçi sayısının kıyası bu durumu açıkça ortaya koymaktadır.

²² <https://muhasabat.hmb.gov.tr/mahalli-idareler-butce-istatistikleri> Erişim Tarihi: 15.09.2021

²³ 12 Kasım 2012 tarih ve 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun: *Resmi Gazete*, 6 Aralık 2012, Sayı 28489.

²⁴ 4/3/2013 tarihli ve 6447 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu Kanunun başlığında yer alan “ON ÜÇ” ibaresi “ON DÖRT” olarak, “YİRMİ ALTI” ibaresi “YİRMİ YEDİ” olarak değiştirilmiş ve 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Muğla,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Ordu,” ibaresi eklenmiştir

Tablo 1. Yıllara Göre Antalya İlinin Ziyaretçi Sayısı

Yıl	Turizm Maksatlı Gelen Ziyaretçi Sayısı
2007	7.689.653
2008	8.992.680
2009	8.704.874
2010	9.671.001
2011	10.900.711
2012	10.725.324
2013	11.534.315
2014	11.935.340
2015	11.338.369
2016	6.422.815
2017	10.018.166
2018	13.009.064
2019	15.280.172

Kaynak: TÜİK (<https://biruni.tuik.gov.tr/ilgosterge/?locale=tr>)

Tablo 2. Yıllara Göre Antalya İlinin Nüfusu

Yıl	Nüfus
2007	1.789.295
2008	1.859.275
2009	1.919.729
2010	1.978.333
2011	2.043.482
2012	2.092.537
2013	2.158.265
2014	2.222.562
2015	2.288.456
2016	2.328.555
2017	2.364.396
2018	2.426.356
2019	2.511.700

Kaynak: TÜİK (<https://biruni.tuik.gov.tr/ilgosterge/?locale=tr>)

Görüldüğü üzere, söz konusu yıllar içerisinde Antalya iline turizm amaçlı gelen ziyaretçi sayısının il nüfusuna oranı sırasıyla, 4,29, 4,83, 4,53, 4,88, 5,33, 5,12, 5,34, 5,37, 4,95, 2,75, 4,23, 5,36, 6,08 şeklinde gerçekleşmiştir. Türkiye ile Rusya

Federasyonu arasındaki ilişkilerdeki bozulmanın, bilhassa ekonomik olmakla birlikte askeri ve diplomatik alana etkisinin yansımalarının bir sonucu olan 2016 yılı ziyaretçi sayısı verisi gözden uzak tutulduğunda²⁵, Antalya’ya gelen turist sayısının il nüfusunun en az 4 katı olduğu ve bu oranın 2019 yılında 6 katını aştığı görülmektedir. Antalya Büyükşehir Belediyesi başta olmak üzere, bilhassa turizm faaliyetlerinin yoğun yaşandığı illerdeki belediyelerin, hizmet verdikleri kişi sayısında dönemsel olarak dramatik artışlar yaşansa dahi genel bütçe vergi gelirlerinden sağlanan paylarının tespitindeki birincil etmen yine, stabil olan nüfuslarıdır. Haliyle bu durum, başta su, kanalizasyon, çevre temizliği gibi hizmetlerin sunumunda ve alt yapı sistemlerinin geliştirilmesiyle bakımında kaynak yetersizliğinden ötürü aksamalara sebep olmakta, nihayetinde biriken sorunlar yerel yönetimlerin kapasitelerini aşar duruma gelebilmektedir. İşte belediyeler başta olmak üzere, yerel yönetimlere finansal destek sağlayarak hizmet arzının ve kalitesinin dönemsel artışları da karşılayacak şekilde artırılmasında konaklama vergisinin etkili bir araç olacağı düşünülmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Konaklama vergisi farklı adlarla özellikle turizm maksatlı yoğun ziyaretçi ağırlayan ülkelerde, istisnai olarak ulusal, çoğunlukla yerel düzeyde uygulanmaktadır. Örneğin Fransa’da, şehirlerin turizm faaliyetlerinden doğan masraflarını finanse etmek, turizme yönelik hizmetlerin kalitesinin arttırmak, turistik tesislerin ve kamuya açık alanların kullanımını sağlamak ve iyileştirmek gayesiyle toplanan konaklama vergisi, belediyelerin bütçelerine gelir kaydedilirken, İtalya’nın turistlerce fazlaca ziyaret edilen birçok şehrinde de bahse konu vergi, benzer nitelikte uygulanmaktadır. Genelliğe istisna teşkil etmekle birlikte Türkiye uygulamasıyla benzerlik gösteren ülke Yunanistan’dır. Yunanistan’da dış borçların finansmanı için çıkarılan bir torba kanunla ihdas edilen bu vergi, ulusal düzeydedir ve Türkiye’de olduğu gibi, bu vergiden elde edilen gelirler yerel yönetimlerin bütçelerine değil genel bütçeye dahil olmaktadır (Akçaoğlu, 2020, 391-393).

Konaklama vergisine dair yasama organının 7194 sayılı kanunla tecelli eden nihai iradesi, söz konusu verginin ulusal olması şeklindedir. Fakat yasamanın, evveliyatında

²⁵ Türkiye Cumhuriyet Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım İşleri Genel Müdürlüğünce yayınlanan sınır istatistiklerine göre (<https://yigm.ktb.gov.tr/TR-249702/sinir-istatistikleri.html> Erişim Tarihi: 15.09.2021) ülkemize turizm amaçlı ziyaretçi gönderen ülkelerin başında Rusya Federasyonu gelmektedir. 24 Kasım 2015 tarihinde Rusya Hava Kuvvetleri’ne ait uçağın Türk Hava Kuvvetlerince düşürülmesi olayının akabinde, Rusya Federasyonu yetkililerince vatandaşlarının Türkiye’ye gitmemeleri tavsiye olunurken, Rus turizm şirketleri Türkiye turlarını iptal ettiğini açıklamıştır. Netice itibarıyla ziyaretçi sayısında gerçekleşen 2015 yılındaki nispi, 2016 yılındaki dramatik düşüşün gerekçesi cereyan eden bu olaylardır. Çalışmanın sonucuna etkisi dikkate alınarak 2016 yılı göz ardı edilmesinin isabetli olacağı düşünülmüştür. (Kaynak: https://tr.wikipedia.org/wiki/2015_Rus_Suhoy_Su-24_u%C3%A7a%C4%9F%C4%B1n%C4%B1n_d%C3%BC%C5%9F%C3%BCr%C3%BClmesi_%C4%B0kili_ili%C5%9Fkilere_etkisi Erişim Tarihi: 15.09.2021)

ileri sürmekle birlikte kanunlaşmayan görüşlerinde konaklama vergisinin mahalli nitelikte tasarlandığı, gerekçeleriyle birlikte açıkça ifade edilmekte idi. Belirtmek gerekir ki bu görüş, çalışmada benimsenenle de örtüşmektedir. Kanun koyucu, İl Özel İdaresi ve Belediye Gelirleri Kanun Tasarısı’nda yer verdiği gerekçede, belediyelerin ve il özel idarelerinin gelirlerinin tanziminde Anayasa madde 127’de yer alan ve mahalli idarelere görevleriyle orantılı gelir sağlanmasını düzenleyen hüküm ile tarafı olduğu Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’na atıfta bulunmuştur. Bahse konu anlaşmanın “*Yerel Makamların Mali Kaynakları*” başlıklı 9. maddesinin ilk fıkrası Anayasa madde 127 ile bağdaşacak şekilde “*Ulusal ekonomik politika çerçevesinde, yerel makamlara kendi yetkileri dahilinde serbestçe kullanabilecekleri mali kaynaklar sağlanacaktır.*” Şeklindedir. Sonrasında gelen fıkralarda ise sırasıyla “*Yerel makamların mali kaynakları anayasa ve kanunla belirlenen sorumluluklarla orantılı olacaktır.*” ve “*Yerel makamların mali kaynaklarının en azından bir bölümü oranlarını kendilerinin kanunun koyduğu sınırlar dahilinde belirleyebilecekleri yerel vergi ve harçlardan sağlanacaktır.*” Hükümleri düzenlenirken, takip eden 4. fıkra hükmü, “*Yerel makamlara sağlanan kaynakların dayandığı mali sistemler, görevin yürütülmesi için gereken harcamalardaki gerçek artışların mümkün olduğunca izlenebilmesine olanak tanımaya yetecek ölçüde çeşitlilik arz etmeli ve esneklik taşımalıdır.*” Biçimindedir. Sonuç olarak başta belediyeler olmak üzere, mahalli idarelere görevleriyle orantılı gelirlerin sağlanması esas olmakla birlikte, bu gelirler görülecek hizmetlerin talebinde meydana gelecek artışlara cevap verebilmeye imkan tanıyacak kadar esnek olmalıdır ve çeşitlilik arz etmelidir.

Konaklama vergisinin mahalli nitelik taşıyacak şekilde revize edilmesinin, yerel yönetimlerin gelir kaynaklarını çeşitlendireceği ve yapısı gereği bu idarelere mali esneklik sağlayacağı düşünülmektedir. Zira konaklama vergisinin konusu daha önce de ifade edildiği üzere ilgili kanun hükmünde belirtilen konaklama tesislerinde sunulan hizmetlerdir. Özellikle turizmin canlı olduğu dönemlerde ve bilhassa turistik yörelerde yer alan tesislerde yaşanan yoğunluklar, söz konusu mahallerde başta su, kanalizasyon, çevre temizliği gibi ağırlıklı olarak belediyelerce sunulan hizmetlerin taleplerinde dramatik artışlara sebebiyet vermektedir. Fakat söz konusu artışa paralel olarak, konaklama vergisinden sağlanan hasılatlar da artmakta ve nihayetinde buradan sağlanan ilave kaynaklar marifetiyle sunulan hizmetin arzı ve kalitesi de arttırılabilmektedir. Ez cümle, karakteri itibarıyla mahalli olması gereken ve bu niteliğiyle daha etkin olacağı düşünülen konaklama vergisinin, bu bağlamda revize edilmesinin yerinde olacağı düşünülmekte, verginin, ulusal niteliğinin sürdürülmesi durumunda ise en azından, yasal bir düzenlemeyle yerel yönetimlere dikkate değer oranda pay verilmesinin sağlanmasının isabetli olacağına kanaat getirilmektedir.

KAYNAKÇA

Akçaoğlu, E. (2020). Konaklama vergisi hakkında kısa bir değerlendirme. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*. 10(2). 388-405.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı. (1992, 3 Ekim). *Resmi Gazete*, (Sayı: 21364). <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21364.pdf> Erişim Tarihi: 15.09.2021.

- Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. (2020, 14 Kasım). *Resmi Gazete* (Sayı: 31307). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/11/20201117-1.htm> Erişim Tarihi: 15.09.2021
- Bazı Kanunlarda Değişikli Yapılmasına Dair Kanun. (2020, 26 Mart). *Resmi Gazete* (Sayı: 31080 (Mükerrer)). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/03/20200326M1-1.htm> Erişim Tarihi: 14.09.2021.
- Belediye Gelirleri Kanunu. (1981, 23 Mayıs). *Resmi Gazete* (Sayı: 17354). <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17354.pdf> Erişim Tarihi: 14.09.2021.
- Belediye Gelirleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. (1993, 27 Temmuz). *Resmi Gazete* (Sayı: 21647). <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21647.pdf> Erişim Tarihi: 16.09.2021.
- Bozdoğanoglu, B. (2013). Konaklama vergisi uygulaması ve Türkiye’de Uygulanabilirliği. *Maliye Dergisi*. 164(1). 131-149.
- Çetinkaya, Ö., Demirbaş, T. (2010). Belediye gelirlerinin analizi ve mali özerklik açısından değerlendirilmesi. *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları Dergisi*. 53(1), 1-18.
- Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. (2019, 7 Aralık). *Resmi Gazete* (Sayı: 30971). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/12/20191207-1.htm> Erişim Tarihi: 14.09.2021.
- Gider Vergileri Kanunu. (1956, 23 Temmuz). *Resmi Gazete* (Sayı: 9362). <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/9362.pdf> Erişim Tarihi: 14.09.2021.
- İl Özel İdaresi Kanunu. (2005, 4 Mart). *Resmi Gazete* (Sayı: 25745). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5302.pdf> Erişim Tarihi: 14.09.2021.
- İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun. (2008, 15 Temmuz). *Resmi Gazete* (Sayı: 26937). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/07/20080715-1.htm> Erişim Tarihi: 14.09.2021.
- Muhasebat Genel Müdürlüğü (2021), *Mahalli İdareler Bütçe İstatistikleri*. <https://muhasebat.hmb.gov.tr/mahalli-idareler-butce-istatistikleri> Erişim Tarihi: 15.09.2121.
- Nüfus Hizmetleri Kanunu. (2006, 29 Nisan). *Resmi Gazete*, (Sayı: 26153). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/04/20060429-1.htm> Erişim Tarihi: 14.09.2021.

- On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (2012, 6 Aralık). *Resmi Gazete*, (Sayı: 28489). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/03/20130322-2.htm> Erişim Tarihi: 15.09.2021.
- TBMM (2003). *Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu*. <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c036/tbmm22036037ss0316.pdf> Erişim Tarihi: 15.09.2021.
- TBMM (1980). *Belediye Gelirleri Kanun Tasarısı ve İhtisas Komisyonu Raporu*. https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/MGK_/d01/c003/mgk_01003053ss0152.pdf Erişim Tarihi: 14.09.2021.
- TBMM (2019). *Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Gerekçesi*. <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2312.pdf> Erişim Tarihi: 15.09.2021.
- TBMM (2019). *21.11.2019 Tarihli ve 7193 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ile Plan Bütçe Komisyonu Raporu*. <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss145.pdf> Erişim Tarihi: 15.09.2021.
- TBMM (2008). *İl Özel İdaresi ve Belediye Gelirleri Kanunu Tasarısı*. <https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0505.pdf> Erişim Tarihi: 15.09.2021.
- TÜİK (2021), *Yıllara Göre Antalya İlinin Ziyaretçi Sayısı*. <https://biruni.tuik.gov.tr/ilgosterge/?locale=tr> Erişim Tarihi: 15.09.2021.
- TÜİK (2021), *Yıllara Göre Antalya İlinin Nüfusu*. <https://biruni.tuik.gov.tr/ilgosterge/?locale=tr> Erişim Tarihi: 15.09.2021.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982, 20 Ekim). *Resmi Gazete* (Sayı: 17844). <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17844.pdf> Erişim Tarihi: 14.09.2021.